

Sygn. akt II CZ 70/15

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Jan Górowski

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w .przeciwko "S." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 28 października 2015 r.,
zażalenia strony powodowej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 21 kwietnia 2015 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
w orzeczeniu kończącym postępowanie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił skargę kasacyjną powódki od wyroku z dnia 21 sierpnia 2014 r. z powodu jej nieopłacenia (art. 398⁶ § 2 k.p.c.). Stwierdził, że w skardze kasacyjnej powódka zgłosiła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, lecz postanowieniem z dnia 30 grudnia 2014 r. wniosek ten został oddalony, a powódka nie uiszczała w przepisany termin należnej opłaty od skargi w kwocie 5.105 zł.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny przytoczył motywy postanowienia z dnia 30 grudnia 2014 r. oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Stwierdził, że we wniosku tym powódka powołała się na zajęcie jej kont bankowych do kwoty 522.261,06 zł na skutek zabezpieczenia udzielonego przez Sąd Apelacyjny w [...] w wyroku z dnia 3 czerwca 2014 r. Do wniosku dołączyła odpisy postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 6 marca 2014 r. i wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 czerwca 2014 r. oraz wyciągi z rachunków bankowych prowadzonych w PKO Banku Polskim i Banku Millennium, z których wynika, że na trzech z nich pod kolumną środki dostępne figuruje saldo ujemne, a na jednym kwota 8.135,04 zł. Powódka nie wykazała, że zabezpieczenie wynikające z załączonych orzeczeń zostało wykonane, a niezależnie od tego od wyroku Sądu Apelacyjnego upłynęło 6 miesięcy, w ciągu których sytuacja mogła ulec zmianie. Poza tym powódka na podstawie wyroku wydanego w niniejszej sprawie uzyskała od pozwanej kwotę znacznie przewyższającą wysokość należnej opłaty, nie wykazała, by pozwana uchylała się od dobrowolnej zapłaty ani nie składała wniosku o nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności. Konkludując Sąd Apelacyjny stwierdził, że przedstawione dowody nie pozwalały na przyjęcie, że powódka nie ma dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych (art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm. – dalej: „u.k.s.c.”).

W zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej powódka wniosła o rozpoznanie również postanowienia z dnia 30 grudnia 2014 r. oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Zarzuciła naruszenie art. 103 i art. 109 u.k.s.c. przez dowolne zakwestionowanie, bez przeprowadzenia

stosownego dochodzenia, przedłożonych dowodów o posiadanych środkach, a przez to odmowę udzielenia zwolnienia od kosztów. W konkluzji wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznając zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną, Sąd Najwyższy, na wniosek strony, rozpoznaje również postanowienie tego sądu oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, które miało wpływ na wydanie postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu jej nieopłacenia (art. 380 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.). W pierwszej kolejności rozważenia wymagają więc zarzuty dotyczące postanowienia z dnia 30 grudnia 2014 r., którym Sąd Apelacyjny oddalił wniosek skarżącej o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym.

Zgodnie z art. 103 u.k.s.c., sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Z przytoczonego przepisu nie wynika, w jaki sposób osoba prawna ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych powinna wykazać, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. W orzecznictwie przyjmuje się, że może tego dokonać przedstawiając jakiegokolwiek dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z kont bankowych, raporty kasowe, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe i pisma banku oceniające zdolność kredytową, dokumenty stwierdzające obciążenie hipoteką lub zastawem, dokumenty stwierdzające wysokość zobowiązań itp. Z reguły nie jest wystarczające samo złożenie przez osobę prawną oświadczenia obejmującego nawet szczegółowe dane co do jej stanu majątkowego. Nie można jednak nie brać pod uwagę takiego oświadczenia złożonego przez osoby upoważnione do reprezentowania osoby prawnej, jeżeli zostały przedstawione dokumenty dotyczące jej sytuacji majątkowej i w ich świetle można dokonać oceny złożonego oświadczenia i ustalić, czy rzeczywiście podmiot ubiegający się o zwolnienie od kosztów sądowych nie ma dostatecznych środków

na ich uiszczenie. Wątpliwości co do rzeczywistego stanu majątkowego osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych uzasadniają natomiast zarządzenie dochodzenia w trybie art. 109 ust. 1 u.k.s.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2007 r., V CZ 106/07, nie publ., z dnia 8 czerwca 2011 r., I PZ 12/11, nie publ., z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CZ 144/12, nie publ. I z dnia 16 kwietnia 2014 r., V CZ 27/14, nie publ.).

Oddalając wniosek skarżącej o zwolnienie od kosztów sądowych Sąd Apelacyjny wyszedł z założenia, że na podstawie wyroku wydanego w niniejszej sprawie skarżąca otrzymała od pozwanej kwotę znacznie przewyższającą opłatę od skargi kasacyjnej. Przyjął, że pozwana uiściła tę kwotę dobrowolnie, ponieważ skarżąca nie wносиła o nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności. Trzeba zgodzić się z zarzutem skarżącej, że przekonanie Sądu Apelacyjnego o dobrowolnym wykonaniu wyroku i uzyskaniu przez skarżącą znacznej kwoty, pozwalającej na uiszczenie kosztów sądowych było pozbawione uzasadnionych podstaw. W dniu 21 sierpnia 2014 r. pełnomocnik skarżącej złożył bowiem wniosek o wydanie wyroku Sądu pierwszej instancji z dnia 6 lutego 2014 r. z klauzulą wykonalności i w tym samym dniu potwierdził odbiór tytułu wykonawczego (t. XXXI k. 6198).

Sąd Apelacyjny nie rozważył również twierdzeń skarżącej, z których wynikało, że – w związku z zabezpieczeniem udzielonym postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 6 marca 2014 r., VII GC .../13, zmienionym postanowieniem Sądu Apelacyjnego zawartym w wyroku tego Sądu z dnia 3 czerwca 2014 r., I A Ca .../14 – jej rachunki bankowe zostały zajęte do kwoty 522.261,06 zł. W tej sytuacji skarżąca nie mogła dysponować kwotą 8.135,04 zł figurującą na jednym z jej rachunków bankowych. Nie mogłaby też dysponować kwotą zasądzoną wyrokiem Sądu pierwszej instancji, gdyby została wpłacona na jej rachunek bankowy. Ewentualne wątpliwości Sądu Apelacyjnego co do tego, czy po wydaniu przez Sąd Apelacyjny wyroku z dnia 3 czerwca 2014 r. nie nastąpiły w sytuacji majątkowej skarżącej istotne zmiany, powinny podlegać wyjaśnieniu w sposób wskazany w art. 109 § 1 u.k.s.c. Wątpliwości te same przez się nie uzasadniały natomiast oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

Z tych względów Sąd Najwyższy – uznając postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 30 grudnia 2014 r. o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych za wadliwe – uchylił zaskarżone postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej (art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.) i pozostawił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 2 w związku z art. 391 § 1, 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c.).

kc